

Nr 15.

Ankom till riksdagens kansli den 2 mars 1933 kl. 2,30 e. m.

Utlåtande, i anledning av väckt motion om utredning och förslag rörande höjning av pensionsåldern för befattningshavare i statens tjänst.

I en inom riksdagens första kammare väckt, till bankoutskottets förberedande handläggning hänvisad motion nr 184 har herr *Holmgren* anfört och hemställt följande:

»Det är väl bekant, att medellivslängden i vårt land på de sista 100 åren stigit högst betydligt, minst 20 år. Även om man ur denna siffra icke utan vidare kan dra slutsatsen, att livskraften i det livsskede, då pensionsåldern infaller, numera är högre, så säger dock den allmänna erfarenheten, att så är fallet. Folk i den senare medelåldern och den tidigare ålderdomen är numera otvivelaktigt bättre bibehållna, ungdomligare och mera arbetsföra än förut. Detta sammanhänger med den större måttfullhet i mat och dryck samt de gångna decenniernas stora hygieniska framsteg, som medfört, att de skadeverkningar på kroppen, som av bristande hygien och sjukdom framkallas och ge anledning till de så kallade åldersfenomenen, numera i mindre grad göra sig gällande. Det synes under sådana förhållanden berättigat att uppställa frågan om icke pensionsåldern för de i statens tjänst anställda, vilken i många fall nu är densamma som för lång tid sedan bestämts, borde ändras och framflyttas till en något högre ålder.

Jag får därför föreslå, att riksdagen ville besluta att hos Kungl. Maj:t anhålla om utredning i frågan jämte förslag till den höjning av pensionsåldern för de i statens tjänst anställda, till vilken utredningen kan ge anledning.»

Enligt den i gällande civila pensionslag stadgade huvudregeln beträffande pensionsålder utgör denna ålder 67 levnadsår för manlig och 60 levnadsår för kvinnlig tjänst innehavare. Från denna huvudregel hava emellertid i lagen stadgats ett stort antal undantag, enligt vilka för olika befattningshavargrupper förekomma pensionsåldrar å 65, 62, 60 och 55 levnadsår (sistnämnda åldersgräns gäller emellertid endast för enstaka grupper av kvinnlig personal).

För kommunikationsverkens personal har i en vid gällande pensionslag fogad åldersförteckning för varje särskild befattning angivits pensionsålder. De olika pensionsåldrar, som i denna förteckning upptagits, utgöra 67, 65, 63 och 60 levnadsår.

Det förslag till ny civil tjänstepensionslag, som framlades för 1925 års riksdag, gick ut på att fortfarande en huvudregel skulle gälla om en pensions-

ålder av 67 år. Denna åldersgräns var avsedd att gälla för såväl manliga som kvinnliga befattningshavare. Från huvudregeln angavos i en särskild bilaga åtskilliga undantag. Samtidigt framlades förslag om sådana ändringar i kommunikationsverkens pensionslag, varigenom skulle stadgas samma pensionsålder för kvinnliga som för manliga innehavare av motsvarande befattning.

1925 års förslag till civil tjänstepensionslag förföll på grund av kamrarnas skiljaktiga beslut. I kommunikationsverkens pensionslag infördes, efter skiljaktiga beslut av kamrarna, sammanjämningsvis ett stadgande av innehåll att för kvinnlig innehavare av sådan befattning, för vilken i åldersförteckningen angivits högre pensionsålder än 64 år, pensionsåldern skulle tills vidare och intill dess annorledes varder förordnat inträda vid 64 levnadsår. I detta stadgande har ändring hittills icke ägt rum.

Frågan om avvägningen av pensionsåldern för olika befattningar i statens tjänst har sedermera varit föremål för uppmärksamhet såväl i samband med utredningar om revision av pensionslagstiftningen som ock i framställningar rörande pensionsvillkoren för särskilda personalgrupper. I det betänkande med förslag till reglemente angående tjänstepension för tjänstemän tillhörande den civila statsförvaltningen m. m., som den 5 september 1932 avgivits av 1930 års pensionskommitté, har spörsmålet utförligt behandlats (betänkandet sid. 25—30). Det förslag, som av nämnda sakkunniga framlagts i ämnet, går ut på att personalen skulle, med gradering efter löneställningen, indelas i tre huvudgrupper med pensionsåldern 63 år för tjänstemän tillhörande 1—12 lönegraderna, 65 år för tjänstemän tillhörande 13—20 lönegraderna och 67 år för tjänstemän tillhörande 21—38 lönegraderna i den av 1928 års lönekommitté föreslagna löneplan, på vilken förslaget till pensionsreglemente grundats. Från nämnda huvudregel skulle särskilda undantag göras för tillgodoseende av de speciella krav med avseende å pensionsåldern, som för vissa befattningar och verksamhetsgrenar göra sig gällande.

Frågan om en lämplig avvägning av de statliga befattningshavarnas pensionsålder utgör ett av de många detaljproblem på pensionsväsendets område, vilka under senare år varit föremål för uppmärksamhet i samband med pågående utredningar rörande revision av pensionslagstiftningen för civila tjänstinnehavare. För sin del har utskottet, då förslag i dylika detaljspörsmål kommit under utskottets prövning, ansett sig böra intaga den ståndpunkten, att ett fristående avgörande i sådana spörsmål såvitt möjligt bör undvikas och att desamma i stället böra upptagas till enhetlig behandling i samband med prövning av pensionslagstiftningsfrågan i dess helhet. I överensstämmelse med denna uppfattning har utskottet under senare år avstyrkt såväl förslag om utredning rörande generell höjning av pensionsåldern som ock framställningar om ändrad avgångsålder för särskilda per-

Utskottet.

sonalgrupper, av vilka sistnämnda framställningar åtskilliga gått ut på sänkning i stället för höjning av nu gällande pensionsåldrar.

Utskottet finner icke anledning frånga den ståndpunkt, som sålunda intagits. I fråga om pensionsålder för statens befattningshavare synes ett dylikt ställningstagande så mycket mer naturligt, som denna fråga helst bör ses i samband med sättet för reglering av avgångsskyldigheten i övrigt. Oavsett detta läser en framställning till Kungl. Maj:t om utredning rörande pensionsålder icke lämpligen böra ifrågakomma för närvarande, då detta spörsmål nyligen varit föremål för ingående behandling i en sakkunnigberedning, vars förslag nu befinner sig under Kungl. Maj:ts prövning.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet — utan att ingå på frågan, huruvida en generell ändring av bestämmelserna om pensionsålder för stats-tjänstemän kan anses motiverad — avstyrka bifall till motionärens framställning och alltså hemställa,

att förevarande motion I:184 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 2 mars 1933.

På bankoutskottets vägnar:

HARALD ÅKERBERG.

Närvarande: se anteckning å utlåtande nr 12.
